

נדרים כו

משה שווערד

1. DAF YOMI ADVANCEMENT FORUM

ראה אותם אוכלים מהתאנים שלו, ואמר "הרי הם עליכם קרבן" (-כולכם אסורים),
ונמצאו אביו ואחיו עמהם ואמר את הלשונות דלהלן?

"אילו הייתי יודע שאבא ביניכם, הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר" [2]	"אילו הייתי יודע שאבא ביניכם, הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבא" [1]	
לבית שמאי השאר אסורים לבית הלל ור' עקיבא: כולם מותרים [4]	כולם אסורים ואביו מותר [3]	לרבה
כולם מותרים	לבית שמאי: השאר אסורים לבית הלל: כולם מותרים	לרבא [5]

[1] ואופן זה נקרא שהוא מעמיד את דבריו הראשונים אלא שהוא מוסיף לפרש אותם יותר.

[2] באופן זה הוא משנה את דיבורו הראשון, שמתחילה אמר בלשון "כולכם אסורים" ועכשיו משנה את לשונו כדי שלא ישמע אפי' רגע אחד שגם אביו בכלל ואומר "פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר".

[3] ולא נקרא נדר שהותר מקצתו הותר כולו, והטעם, שכיון שבשעת הנדר אמר כולכם אסורין ועכשיו ג"כ מעמיד דבריו הראשונים לגבי האחרים באותו הלשון ממש שאמר בתחילה - אע"פ שמוציא אביו מן הכלל אפי"ה אין זה נדר שהותר מקצתו, לפי שאביו לא נכנס מעולם במשמעות הנדר ולגבי האחרים הרי הוא אומר כולכם אסורים כמו שאמר בתחילה.

[4] וביאר הר"ן שיש כאן תרתי לטיבותא, א) טעות גמור לגבי אביו, כלומר שבלשון הראשון אמר "כולכם אסורים" דיש משמעות גם לכלול את אביו, ועתה הוא מפרש שיש כאן טעות לגבי אביו. ב) טעות לגבי האחרים, שבתילה אמר בלשון "כולכם אסורים" ועכשיו הוא משנה את הלשון לומר "פלוני ופלוני אסורים" וכו', ולכן בזה הדין שנדר שהותר מקצתו הותר כולו.

[5] יתבאר בעמוד הבא.

נדרים דף כו.

ראה אותם אוכלים מהתאנים שלו, ואמר "הרי הם עליכם קרבן" (-כולכם אסורים),
ונמצאו אביו ואחיו עמהם ואמר את הלשונות דלהלן, מה הדין לרבא?

"אילו הייתי יודע שאבא ביניכם, הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר" [2]	"אילו הייתי יודע שאבא ביניכם, הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבא" [1]	
כולם מותרים [2]	השאר אסורים - כר' מאיר [1]	לבית שמאי
כולם מותרים	כולם מותרים - כר' יוסי [3]	לבית הלל

[1] לרבא מחלוקתם היא במעמיד את לשונו הראשון, וב"ש ס"ל כר' מאיר דתפוס לשון ראשון, ובתחילת דבריו אמר "כולכם אסורים" וגם עכשיו אומר "כולכם אסורים" ורק מוסיף פירוש, בזה אנחנו הולכים אחר תחילת דבריו שהם העיקר, ולכן אין כאן נדר שהותר מקצתו כלל, ומתקיימים דברי ב"ש אפי' אליבא דר"ע.

[2] דכיון דאיכא תרתי לטיבותא: א) טעות גמור לגבי אביו, ב) טעות בלשון לגבי האחרים (כמבואר בדף הקודם), בזה גם ב"ש מודים ד"נדר שהותר מקצתו הותר כולו".

[3] דאזלינן בתר סיום דברו, וסיום דברו סותר לדבריו הראשונים, שבתחילה אמר "כולכם אסורים" דמשמע אפי' אבא, ועתה אומר בסיום דבריו "חוץ מאבא", ולכן יש כאן "נדר שהותר מקצתו הותר כולו".

כיצד ביאר רב פפא את דברי ר' עקיבא במשנה אליבא דרבה?

הדין	כשנודע שאביו שם, אמר	אמר בתחילה	רישא
הותר אחד - כולם מותרים [6]	שאיני נהנה לזה ולזה [5]	שאיני נהנה לכולכם	רישא [4]
הותר הראשון - כולם מותרים [8]	שאיני נהנה לכולכם חוץ מאבא [7]	שאיני נהנה לזה ולזה	מציעתא
הותר האחרון - האחרון מותר וכולם אסורים	[שאיני נהנה לכולכם חוץ מאבא] [10] [שאיני נהנה לזה ולזה] [11]	[שאיני נהנה לכולכם] [שאיני נהנה לזה ולזה]	סיפא [9]

[4] לשון המשנה: רישא, קונם שאיני נהנה לכולכם - הותר אחד מהן הותרו כולם. רישא (מציעתא), שאיני נהנה לא לזה ולזה - הותר הראשון - הותרו כולם. סיפא (חסר המקרה), הותר האחרון מותר וכולן אסורין.

[5] פי', בתחילה אמר "קונם שאיני נהנה לכולכם" ושוב נודע לו שאביו ביניהם, אמר אילו הייתי יודע הייתי משנה מכלל לפרט ואומר "שאיני נהנה לזה ולזה" - דהיינו שהיה משנה מכלל לפרט לכבוד אביו, כדי שלא ישמע שגם הוא בכלל.

[6] והיינו כגון שהותר אביו, כיון שבירר שלא היה בכלל הנדר, הותרו כולם.

[7] דגם כאן מיירי במשנה, שתחילה אמר פרט "לזה ולזה" ולסוף אמר כלל, ועשה כן משום כבוד אביו שנודע לו שהוא אחד מהם. ומבאר הר"ן, דיש אנשים שמקפידים לומר דוקא "שאיני נהנה לכולכם" כשאביו ביניהם, ולא לומר "לזה ולזה", לפי שמי שאומר "לזה ולזה" מאחר הרבה לבאר שלא יפרוט את אביו, שמי ששומע שהוא מתחיל ואומר "לזה ולזה" אפשר שיהא סבור שלבסוף יזכיר את אביו ג"כ, ולפיכך הוא בוחר לכבוד אביו שידיר האחרים בלשון כולכם כדי שיבאר לאלתר שאין אביו נכלל.

[8] גם כאן מיירי באותו אופן שהותר אביו, ולקמן הגמ' מקשה מה החילוק בין לשון הראשון לאחרון שהוזכר במשנה זו, דבשניהם היה צריך לומר "הותר אחד מהם", ובמציעתא הדין שהותרו כולם ובסיפא רק האבא מותר.

[9] המקרה דהסיפא לא כתוב בפי' במשנה, אלא רק כתוב את הדין "הותר האחרון - האחרון מותר וכולם אסורים".

[10] ומיירי במעמיד את דיבורו הראשון אלא שמוסיף לפרש "חוץ מאביו", ובדין זה אליבא דרבה גם ר"ע מודה, וזהו שסיימה הברייתא ואמרה "הותר האחרון" - דהיינו אביו - "האחרון מותר וכולם אסורים", דאין כאן נדר שהותר מקצתו הותר כולו, כיון שאין כאן שני טעויות, אלא רק שהוצרך לבאר לגבי אביו, אבל לגבי האחרים הרי המשיך לידור באותו לשון. [אכן אליבא דרבא אי אפשר להעמיד כן, דהא הוא סובר שאלבא דר"ע בכל ענין אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו].

[11] כן ביאר הר"ן שהסיפא תתכן בשני מקרים, או שהעמיד את דבריו ואמר "כולכם" או שהעמיד את דבריו ואמר "לזה ולזה" והוסיף באחרונה "חוץ מאבא", בשניהם הוא אותו דין.

נדרים דף כו:

כיצד ביאר רב פפא שצריכה להיות המשנה דר' עקיבא אליבא דרבא?

הדין	כשנודע שאביו שם, אמר	אמר בתחילה	רישא
הותר אחד - כולם מותרים [12]	שאיני נהנה לכולכם חוץ מאבא	שאיני נהנה לכולכם	רישא
הותר הראשון - כולם מותרים	שאיני נהנה לזה ולזה [14]	שאיני נהנה לכולכם	סיפא [13]

[12] ומטעם דס"ל לרבא דאף במעמיד דבריו אמר ר"ע נדר שהותר מקצתו הותר כולו.

[13] עתה הגמ' קוראת למה שקראה לעיל רישא (דהיינו המציעתא) בשם סיפא. [ואת הסיפא דסיפא לא מזכיר רב פפא בקושיתו, אכן גם ממנה אפשר להקשות כמבואר בהערה הבאה].

[14] פי', על כרחך מיירי במקרה הזה, דאל"כ מה באה הסיפא לחדש. ועל זה מקשה רב פפא דאם מיירי במקרה דמשנה, הרי אליבא דרבא ס"ל שכיון דאיכא תרתי שגם מוציא את אביו וגם יש טעות בעיקר לשון הנדר גם רבנן מודים בזה שאמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו. ואיך אפשר למשנה לומר על בבא זו "כיצד אמר ר"ע" וכו' - דהיינו שדין זה הוא רק אליבא דר"ע, הרי גם רבנן מודים בזה וכו"ל. והוסיף הר"ן דה"ה שיקל רב פפא להקשות מסיפא [דסיפא] דקתני "האחרון מותר וכולן אסורין", והיכי משכחת לה לר"ע, הא אמרת דאפי' מעמיד שרי, וא"כ אין שום מקרה שלא יהיו כולם מותרים. אלא דכיון דמציעתא קשיא ליה לא נטר ליה להקשות עד סיפא.

כשיטת מי ס"ל לר"מ שהתיר נדר לגמרי בכה"ג שאמר "קונם בצל שאני טעם שהבצל רע ללב", ואמרו לו "והלא כופרי יפה ללב" ואמר כדלהלן?

	"כל הבצלים אסורין וכופרי מותר", בשאלה	"בצל פלוני אסור וכופרי מותר", בדחיה
לרבא	כבית שמאי - כרבנן [17]	בין כר"ע ובין כרבנן [18]
לרבה	כאף אחד [19]	כר' עקיבא [20]

[15] כל אחד כפי שיטתו, לרבה חידוש ר"ע דוקא במשנה (דבמעמיד הוא מודה לרבנן), ולכן הרישא מיירי דוקא במשנה. ולרבא להיפך הרישא מיירי דוקא במעמיד רק מוסיף לפרש חוץ מאבא, דאם מיירי במשנה לא שייך לומר "כיצד אמר ר"ע" דהא גם רבנן מודים בזה.

[16] ודין זה אינו שייך ל"נדר שהותר מקצתו הותר כולו" אלא מיירי שתלה את הנדר אחד בשני ואמר "פלוני כפלוני" ולכך יש חילוק מי הותר, דאם הותר הראשון הותרו כולם - דכולם תלים בו, ואם הותר האחרון רק הוא מותר.

[17] דכיון שמצינו שר"מ סובר תפוס לשון ראשון, והעמדנו לעיל לדעת רבא שכך ס"ל לב"ש, א"כ מסתמא גם ר"מ סובר כמותם דלא אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו, וא"כ קשה למה כאן התיר לגמרי.

[18] דכיון שמיירי במשנה, בין לר"ע ובין לרבנן הדין הוא שנדר שהותר מקצתו הותר כולו.

[19] רבה העמיד את המחלוקת במשנה, אבל במעמיד - כמו המקרה כאן גבי הבצלים - ס"ל שלכ"ע לא אמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו, וא"כ קשה איך התיר כאן ר"מ.

[20] ס"ל דבמשנה אמרינן אליבא דר"ע נדר שהותר מקצתו הותר כולו, וכך ס"ל לר"מ.

2. עייין מראה מקומות לדף כה:

3. דבר יעקב מסכת נדרים דף כו עמוד א

א] ורבא אמר דכו"ע כל היכא דאמר אילו הייתי יודע שאבא ביניכם הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבא מותר כולם מותרין - לפי רבא לא נחלקו ב"ש וב"ה אם אומרים הותר מקצתו הותר כולו, אלא לכו"ע אומרים הותר כולו, ורק נחלקו אם גם במעמיד דבריו אומרים הותר כולו, [משא"כ לפי רבה נחלקו ב"ש וב"ה האם אומרים נדר שהותר מקצתו הותר כולו כמש"כ הר"ן והמפרש ד"ה לא].

לכאורה קשה מלשון המשנה עד שבא ר"ע ולימד נדר שהותר מקצתו הותר כולו, דבשלמא לפי רבה נחלקו ר"ע ורבנן האם הותר כולו, אבל לפי רבא לכו"ע אמרינן הותר כולו. וצ"ל עד שבא ר"ע ולימד שגם במקרה זה [שמעמיד דבריו] אומרים נדר שהותר מקצתו הותר כולו.

מיהו החת"ס מבאר שהיו תרי חכמים שנחלקו על ר"ע, חכמים הראשונים לא סברו כלל הדרשה של הותר מקצתו עד שבא ר"ע ולימד. ואחרי שלימד נחלקו עליו חכמים באיזה אופן הותר כולו.

4. רש"ש על נדרים דף כו/א

ר"ן ד"ה איתיביה. הילכך בבא קמא דמתניתין קמ"ל כו'. כצ"ל. וכן לקמן (בע"ב) צריך להגיה כן ב"פ. ואולי הואיל דמשנה זו אינה במקום שלפנינו קרי לה ברייתא. [ויתורץ בזה תמיהת רש"ל בעירוובין (לו) על רש"י ותוס'. ושוב מצאתי כן בריש קיצור כללי המשנה בד"ה אשכחן ע"ש] וכ"ה בכ"מ ברש"י ותוס' ולא נצטרך להגיהם כמו שהגיה הגרי"פ וכן אנכי במקומות רבות עמש"כ ביומא (ו ב) ולכן אינו מוכרח ג"כ מש"כ הגרי"פ כאן להוכיח מפ"י הרא"ש דלא היה גורס במתניתין דלקמן הותר האמצעי כו'. ואי משום לישנא דקאמר דקתני עלה ג"כ אינו הכרע כמו שהבאתי לעיל (יט). וכן מפסקיו אין ראיה דשם אינו אלא מעתיק לשון הגמרא דהכא:

5. ספר נחלת משה

ב"ש סצרי לה כר"מ דאמר דתפוס לשון ראשון וכו' עיין צר"ן
דמפרש דר"מ קאמר גבי כרי זו תמורת עולה וחרז ואמר
כרי זו תמורת שלמים דתפוס לשון ראשון וכרי היא תמורת
עולה ואין צה שלמים כלל ע"ש ולכאורה קשה והלא התם
אומרת הגמרא (בהמורה כו.) דהטעם של ר"מ הוא מדכוח לי
למימר תמורת עולה ושלמים ואמר תמורת עולה תמורת שלמים
כו"ל כאומר תחול זו ואח"כ תחול זו ע"ש וא"כ לא היו הטעם
משום דתפוס לשון ראשון וי"ל דהתו' כתבו צצ"ק עג: ד"ה
כרי וכו' דהגמרא בתמורה אחי לפי אצ"י אצל רבא סובר
דר"מ ס"ל דאפי' אם אמר תמורת עולה ושלמים הוי רק
תמורת עולה וטעמו של ר"מ הוא דדעתו של אדם אם יכולין
שניהם לחול יחולו ואם לאו תפוס לשון ראשון דדעתיה אקמא
ע"ש ולפי"ז אחי שפיר דכאן רבא קאמר האי מימרא ואיכו אזיל
לשיטתיה דר"מ ס"ל דתפוס לשון ראשון.

6. שיטה מקובצת על נדרים דף כו/א

ואי תיקשי לרבא ור' מאיר כבית שמאי. [1] תריין דר' מאיר סבר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל בדבר זה.
[2] אי נמי דאמר ר' מאיר אנא דאמרי אפילו לבית הלל ושאני התם דחוץ מאבא גמר דבריו ואינו סותר דבריו
הראשונים והותרו כולכם כאחת. [3] וגם נמי נוכל לומר לרבה דאמר לעיל דהיכא דאמר כולכם אסורין חוץ
מאבא דכולן אסורין ואביו מותר אמר לך נמי אנא דאמרי אפילו לר' יוסי דר' יוסי מודה הכא דלא שייך כאן
הותר מקצתו הותר כולו כיון דאינו מתחרט במאי דאמר מעיקרא כולן אסורין. ואף על גב דודאי הותר מקצתו
מיהו הותר כולו לא אמרינן דמנא תיתי. הרא"ם ז"ל:

7. שערים מצויינים בהלכה

דף כו. הותר אחד מהן הותרו כולם. בשער
המלך (נדרים פי"ב ה"י ד"ה ודע)
הביא שהרב קול יעקב נסתפק, במי שהיה
לפניו ב' בהמות ונדר ואמר הרי אלו עולה
ונמצאת אחת מהן בעלת מום, מי אמרינן דכמו
שאינו חל על הבעלת מום ה"נ אינו חל על
התמימה, וכמו נדר דהותר מקצתו הותר כולו,
או דילמא דוקא כשהותר אחד הותר כולו ולא
כשאינו חל על אחד מהם, עי' שם שהאריך
בפלפול רב. והובא גם בפת"ש (סי' רכט
סק"א).
כתב בשו"ת הרא"ש (כלל ז אות ה) דהא

דאמרינן נדר שהותר מקצתו הותר כולו, הנ"מ
כשהנודר מתחרט על מקצת הנדר, אבל אם
הרבה אנשים נדרו כאחד, ונתחרטו מקצתם,
בזה לא הותרו האחרים שלא נתחרטו. ועי'
בר"ן לקמן (בע"ב סוד"ה לרבא).

8. שערים מצויינים בהלכה

שאיני נהנה לזה ולזה הותר הראשון הותרו כולם כו'. כתב במשנה למלך (נזירות פ"ב ה"ד) דהשני לא יכול להתיר את הראשון דהוי נוגע בדבר, אע"פ שהוא מתכוון להתיר את הראשון וממילא הותר גם הוא, אך יש להסתפק אם יכול להצטרף עם שנים אחרים להתיר, דהכא לא שייך נוגע בדבר כדאיתא במס' בכורות (לא). דכל שיש שנים חוץ ממנו לא חשדינן, וכזה איתא במס' יבמות (כה:).

9. שערים מצויינים בהלכה

לזה אלא אמר כן בפירסום לעורר האחרים שיתנו סכומים גדולים [עי' במהרש"א במס' סוכה סופ"ב דהעושים כן נעשים משמים] ועשו האחרים כן שפסקו סכומים גדולים שאחד סמך על חבירו כהמנהג באיזהו מקומן, ואח"כ נתודע להם האמת דהראשון אינו נותן אלא המחצה ממה שפסק, והסברא נוטה דהוא נדר בטעות. ועדיין צ"ע כיון דהוא נדר בטעות א"כ אינם מחויבים ליתן אלא לפי מה שרוצים עכשיו, או דילמא כיון שהם תלו דעתם בהראשון, והוא נותן המחצה, גם הם יש להם ליתן לפי מחציתם. ועי' בר"ן לקמן (כו). שכתב בשם הרמב"ן, דכל שיש טעות בהנדר בטל הנדר כולו.

כגון שתלאן זה בזה. יש להסתפק כשפוסקין צדקה ברבים, והראשון שפסק אמר שהוא נותן סך מרובה, ובלבו לא היה מסכים

10. הר"ן מסכת נדרים דף כו עמוד ב

ולענין הלכה - קי"ל כר' עקיבא אליבא דב"ה דנדר שהותר מקצתו הותר כולו ובפלוגתא דרבה ורבא כיון דאיכא למימר דהלכתא כרבה משום דהוה רביה דרבא ואיכא למימר דהילכתא כרבא משום דבתראה הוא נקטינן כרבה לחומרא דבמעמיד כולהון אסורין ואביו מותר ובמשנה בין מפרט לכלל ובין מכלל לפרט כולן מותרין וכן פסק הרמב"ן ז"ל ...

11. ר' אברהם מן ההר מסכת נדרים דף כו עמוד ב

הר"ם ז"ל פסק כרבה לחומרא, ועוד [דתניא] כותיה דרבה. הילכך לא אמר רבי עקיבא דהלכתא כותיה אלא היכא [ששינה לשונו] שמבטל הלשון שאמר תחלה. אבל אם מקיימו לא אמרינן הותר כולו. ואיכא מאן דפסיק כרבא דהוה בתרא.

12. רמב"ם יד החזקה הלכות נדרים פרק ח

(ו) כל נדר שהותר מקצתו הותר כולו והוא הדין בשבועה כיצד ראה אנשים מרחוק אוכלין פירותיו ואמר הרי הן עליכם קרבן וכשהגיע אליהם והנה הם אביו ואנשים זרים הואיל ואביו מותר כולן מותרין ואפילו אמר אילו הייתי יודע כן הייתי אומר פלוני ופלוני אסורין ואבי מותר הרי כולן מותרין אבל אם אומר כשהגיע אליהן אילו הייתי יודע שאבי ביניכם הייתי אומר כולכם אסורין חוץ מאבי הרי כולן אסורין חוץ מאביו שהרי גלה דעתו שלא התיר מקצת הנדר אלא כמו שנדר היה נודר ומתנה על אביו:

13. כסף משנה על הלכות נדרים פרק ח הלכה ו

ואע"ג דרבא פליג עליה דרבה כיון דאיכא למימר דהלכתא כרבה משום דהוה רביה דרבא ואיכא למימר דהלכתא כרבא משום דבתרא הוא [1] נקטינן כרבה לחומרא.

14. רדב"ז הלכות נדרים פרק ח הלכה ו

וקשיא על רבינו דשביק מילתיה דרבא דהוה בתרא ופסק כרבה [2] וי"ל דרב פפא מוטיב עליה דרבא ודחיק לתרוצי ורבינא נמי מוטיב עליה ודחיק לתרוצי ואשינויי דחיקי לא סמכינן ומשמע דהני אמוראי לא סבירא להו הא דרבא ולפיכך פסק כרבה:

15. חדושי הריטב"א מסכת נדרים דף כו עמוד א

כתב רבינו ז"ל איכא מאן דפסק כרבה משום דהוה רביה דרבא ואיכא מאן דפסק כרבא דבתרא הוא פי' דאע"ג דקיימא לן אין הלכה כתלמיד במקום הרב היינו כשחולק עמו בחייו ושמע רבו ולא חזר בו אבל כשחלק עמו אחר מותו לא אמרינן הכי דאי לאו הכי לא הוה אמרינן הלכתא כבתראי דהא בתראי תלמידי דקמאי נינהו ואין הלכה כתלמיד במקום הרב אלא ודאי כדאמרן וכן כתב רבינו האי גאון ז"ל:

16. ריטב"א על סוכה דף ב/א

ויש שפסקו הלכה כרבה משום דרבא תלמיד הוא, ואין הלכה כתלמיד במקום הרב, ותו דאמרינן בפרק במה מדליקין דרבה כל מילי כרב עביד, והא ליתא שלא אמרו כל מילי עביד כרב אלא במחלוקתן של רב ושמואל ובמסכת שבת בלחוד, ומה שאמרו אין הלכה כתלמיד במקום הרב הני מילי כשחלק עמו בחייו ושמע רבו דבריו ולא הודה לו אבל כשחלק לאחר מיתה אדרבה הא קיימא לן הלכה כבתראי ואע"ג דבתראי כולהו תלמידי דקמאי, וכן קבלנו מן הגאונים ז"ל פירוש דבר זה...

17. חדושי הרשב"א על מסכת שבת דף קמא/א

והרב אלפסי ז"ל פסק בהא כרבא דאסור לקנח על גבי קרקע. אבל הר"ז הלוי ז"ל פסק כרב פפא משום דבתרא הוא. והרמב"ן ז"ל השיג עליו דמ"מ רבא רביה דרב פפא הוא ואין הלכה כתלמיד במקום הרב. ולא ירדתי לסוף ראיתו, דהא בבתראי לא אמר הכי, דהא רב נחמן רביה דרבא הוא ואפילו כן הלכה כרבא [כ] שלא היה יושב רבא בפני רב נחמן. וכל מקום דאיכא אמר רבא לרב נחמן בלחוד חשבינן ליה תלמיד יושב בפני רבו ואין הלכה כמותו, אבל כשנחלקו שניהם כשני חולקים בעלמא הלכה כרבא, והכי נמי רב פפא הוא דנחלק על רבא והלכתא כותיה דבתרא הוא:

18. דבר יעקב מסכת נדרים דף כו עמוד ב

הריטב"א כתב בשם רב האי גאון דהלכה כרבא משום שהא דאין הלכה כתלמיד במקום רב ה"מ כשחולק עליו בחייו ושמע רבו ולא חזר, אבל כשחולק עליו לאחר מותו לא אמרינן הכי, דאל"ה לא אמרינן הלכתא כבתראי, שהרי בתראי תלמידי קמאי נינהו, ואין הלכה כתלמיד במקום רב. הגר"א יפה"ן [בהערה לריטב"א] מבאר דהיכא שחולק עליו בחייו אין הלכה כתלמיד [א] משום כבוד רבו אין מורין הלכה כתלמיד. [ב] מיהו מלשון הריטב"א משמע הטעם משום שלאחר מותו אפשר שהרב היה חוזר בו אם היה בחיים והיה שומע סברת התלמיד.